

DĖL NUTARIMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

„Lietuvos energija“, UAB (toliau – Bendrovė), atstovaudama „Lietuvos energija“, UAB, įmonių grupės įmonių interesus, susipažino su Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje Projektų registravimo posistemėje viešai paskelbtais Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nutarimo projektais: „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2014 m. vasario 10 d. nutarimo Nr. O3-44 „Dėl Sankcijų skyrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Projektas Nr. 1) ir „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2014 m. gegužės 26 d. nutarimo Nr. O3-140 „Dėl Energetikos įmonių reguliuojamos veiklos patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu (toliau – Projektas Nr. 2), kuriais siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo 2017 m. birželio 29 d. priimtą Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 5, 6, 8, 16, 36 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymą Nr. XII-553 (toliau – Pakeitimo įstatymas). Bendrovė žemiau teikia pastabas ir pasiūlymus dėl minėtų teisės aktų projektų.

1. Dėl Sankcijų skyrimo taisyklių pakeitimų

Analizuodama nacionalinių teisės aktų atitikties Europos Sąjungos teisei klausimą, Europos Komisija sprendime nurodė, jog tam, kad nacionalinė reguliavimo institucija galėtų atlikti savo pareigas ji turėtų turėti kompetenciją skirti ir (arba) siūlyti skirti tokio didžiausio dydžio sankcijas, kurios būtų pakankamai veiksmingos ir atgrasančios. Europos Komisijos nuomone, Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme numatytas maksimalių sankcijų dydžių diferencijavimas pagal pažeidimo pobūdį neatitinka direktyvomis¹ nacionalinei reguliavimo institucijai suteiktos įgaliojimų apimties. Šiuo aspektu Europos Komisija konstatavo, kad nacionaliniai teisės aktai neatitinka direktyvose nustatyto reguliavimo. Priėmus Pakeitimo įstatymą, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) įgijo teisę vertikalią integraciją įmonei ir (ar) tinklų operatoriui skirti piniginę baudą iki 10 procentų įmonės metinių pajamų už bet kurį Energetikos įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje nurodytą reguliuojamos veiklos pažeidimą.

Visgi Bendrovė atkreipia dėmesį, jog panaikinus reguliuojamos veiklos pažeidimų ir sankcijų dydžių diferencijavimą pagal kiekvieno iš nurodytų pažeidimų pobūdį ir pavojingumą, kyla poreikis ne tik atitinkamai pakoreguoti Komisijos tvirtinamose Sankcijų skyrimo taisyklėse įtvirtintus sankcijų dydžius, tačiau ir iš naujo įvertinti sankcijos dydžio nustatymo tvarką. Tiek šiuo metu galiojančioje taisyklių redakcijoje, tiek Projekte Nr. 1 numatyta, kad sankcijos dydžio nustatymas iš esmės yra paremtas sankcijos vidurkio taikymu. Pagal Projekto Nr. 1 49 punktą skiriant piniginę baudą apskaičiuojamas *baudos vidurkis – pusė nustatytos maksimalios sankcijos dydžio*. Kiekvienu

¹ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB ir 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB.

konkrečiu atveju skiriamos baudos dydis nustatomas motyvuotu Komisijos sprendimu *didinant arba mažinant apskaičiuotą baudos vidurkį* įvertinus individualias pažeidimo padarymo aplinkybes pagal Taisyklių 44 punkte nurodytus kriterijus. Kai yra vien atsakomybę lengvinančių aplinkybių, skiriama bauda ne didesnė negu vidurkis, o kai yra vien atsakomybę sunkinančių aplinkybių, skiriama bauda ne mažesnė negu vidurkis. Esant atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių, sankcijos nustatomos atsižvelgiant į jų kiekį, pobūdį ir reikšmingumą (Projekto Nr. 1 51 punktas).

Bendrovės nuomone, įsigaliojusio teisinio reguliavimo (tai yra Pakeitimo įstatymo) kontekste sankcijos dydžio nustatymas vadovaujantis sankcijos dydžio vidurkiu neužtikrina poveikio priemonių adekvatumo pažeidimo pobūdžiui. Tokiu būdu tiek už viešai privalomos skelbti informacijos nepaskelbimą laiku (Energetikos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 1 punktas), tiek už veiklų atskyrimo reikalavimų netinkamą vykdymą (Energetikos įstatymo 36 straipsnio 1 dalies 4 punktas) energetikos įmonėms galėtų būtų taikoma sankcija, kurios orientacinis dydis, vadovaujantis Projekto 49 punktu, sudarytų 5 proc. įmonės metinių pajamų (tai yra atitiktų pusę maksimalios sankcijos sumos). Akivaizdu, kad minėti pažeidimai nėra vienodai pavojingi įstatymų saugomiems interesams, todėl laikantis egzistuojančio teisinio reguliavimo bei ekonominių sankcijų skyrimo praktikos, net ir už nežymius reguliuojamos veiklos pažeidimus² būtų skiriamos neproporcingai didelės ekonominės sankcijos (ypač turint omenyje, kad siūlomais pakeitimais reikalaujama sankcijos dydį skaičiuoti ne nuo metinių konkrečios reguliuojamos veiklos, kurią vykdančias padarytas pažeidimas, pajamų, o nuo visų metinių energetikos įmonės pajamų).

Aiškindamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatas atsakomybės taikymo už teisei priešingas veiklas kontekste, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad visa teisės sistema turi būti grindžiama konstituciniu teisinės valstybės principu, kuris suponuoja ir nustatytos teisinės atsakomybės **proporcingumą**. Konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja ir tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui, jos turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti, o tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus ir užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas)³. Atitinkamai Energetikos įstatymo 36 straipsnio 12 dalis įpareigoja Komisiją sankcijos dydį grįsti pažeidimą apibūdinančių aplinkybių – pavojingumo, trukmės, pasekmių, atsakomybę lengvinančių bei sunkinančių aplinkybių – visumos vertinimu. Tuo tarpu vidurkiu, kaip konkretaus dydžio, nustatymas naudojant aritmetines taisykles niekaip nedera su minėtoje įstatymo nuostatoje įtvirtintu vertinamųjų kriterijų taikymu. **Todėl šiuo aspektu Projekte Nr. 1 numatyta sankcijos dydžio nustatymo tvarka, pagrįsta vidurkiu taikymu, netinkamai realizuoja teismų jurisprudencijoje plėtojamus teisinės atsakomybės principus bei pažeidžia įstatymų viršenybės įgyvendinamųjų teisės aktų atžvilgiu principą.**

Pažymėtina ir tai, kad būtent viešojo administravimo subjektui tenka pareiga pagrįsti priimamų administracinių aktų turinį – Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnis numato, kad individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o *taikomos poveikio priemonės* (licencijos ar leidimo galiojimo panaikinimas, laikinas uždraudimas verstis tam tikra veikla ar teikti paslaugas, bauda ir kt.) *turi būti motyvuotos*. Abejotina, ar konkretus kriterijus, kurio taikymas sudaro prielaidas vienodo dydžio sankcijų už skirtingo pobūdžio pažeidimus nustatymui, gali būti laikomas pakankamu motyvu, vertinant individualaus administracinio akto atitiktį jam keliamiems reikalavimams.

Atsižvelgdama į išdėstytas priežastis, Bendrovė pabrėžia, jog konkrečios piniginės baudos nustatymas pirmiausiai turėtų būti paremtas pažeidimo kvalifikavimui ir baudos individualizavimui

² Pavyzdžiui, vien už informacijos interneto svetainėje nepaskelbimą laiku AB „Energijos skirstymo operatorius“ galėtų būti skiriama neproporcingai didelė – 32 mln. Eur – dydžio piniginė bauda.

³ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2017 m. kovo 15 d. nutarimas.

reikšmingų aplinkybių vertinimu, kaip tai numatyta Energetikos įstatymo 36 straipsnio 12 dalyje, o ne ex ante Komisijos [ar bet kurio kito subjekto] apskaičiuotinu konkrečiu sankcijos dydžiu, todėl prašome **pakoreguoti Projekte Nr. 1 numatytą sankcijų skyrimo tvarką atsisakant sankcijos dydžio nustatymui naudojamą sankcijos vidurkio taikymo** (atitinkamai koreguotini Projekto Nr. 1 49 ir 51 punktai) *bei, siekiant maksimalaus aiškumo, įtvirtinant aiškius kriterijus, kaip vertinama kiekviena iš galutiniam sankcijos dydžiui nustatyti reikšmingų aplinkybių (pažeidimo pavojingumas, trukmė, padariniai bei atsakomybę sunkinančios ir lengvinančios aplinkybės).*

Papildomai atkreiptinas dėmesys į techninio pobūdžio klaidą Projekto Nr. 1 preambuleje – Sankcijų skyrimo taisyklės Komisija rengia ir tvirtina vadovaudamasi ne Energetikos įstatymo 36 straipsnio 19 dalimi, o minėto įstatymo straipsnio 21 dalimi. Siūlome ištaisyti nurodytus netikslumus.

2. Dėl Energetikos įmonių reguliuojamos veiklos patikrinimų tvarkos aprašo pakeitimo

Pakeitimo įstatymu buvo išplėstos Komisijos administracinės priežiūros funkcijos atliekant energetikos įmonių reguliuojamosios veiklos patikrinimus (Pakeitimo įstatymo 5 straipsnis). Viešojo administravimo įstatymo 36⁴ straipsnio 4 dalis nustato, jog planinių patikrinimų taisyklės ir neplaninių patikrinimų taisyklės turi būti rengiamos vadovaujantis šio įstatymo 36² straipsnyje įtvirtintais minimalios ir proporcingos priežiūros naštos bei nediskriminavimo principais ir juos atitikti. Tai reiškia, kad priežiūrą atliekančių subjektų priežiūros veiksmai privalo būti proporcingi ir tinkami siekiamam tikslui įgyvendinti, proporcingi ūkio subjektų dydžiui ir administraciniams gebėjimams, atliekami siekiant kuo mažiau trikdyti ūkio subjektų veiklą (Viešojo administravimo įstatymo 36² straipsnio 1 dalies 1 punktas).

Minėti Pakeitimo įstatymo sąlygoti teisinio reglamentavimo pokyčiai lemia poreikį Projektu Nr. 2 nustatyti optimalų visuomeninių santykių reguliavimą, atitinkantį ir derantį su ūkio subjektų veiklos priežiūros reikalavimas. Įvertinus tai, žemiau teikiame pastabas dėl Projekto Nr. 2 nuostatų:

1) Projekto Nr. 2 1 punkte nurodoma, kad „<...> aprašas <...> reglamentuoja energetikos įmonių veiklos, kuri yra reguliuojama kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme (toliau – reguliuojama veikla), patikrinimų tvarką“. Atkreipiame dėmesį, jog Energetikos įstatyme vartojama reguliuojamosios energetikos veiklos (**reguliuojamosios veiklos**) sąvoka, todėl Projektas Nr. 2 tikslintinas, suvienodinant vartojamas teises sąvokas.

2) Projekto Nr. 2 8 punkte apibrėžiama patikrinimo trukmė (9 mėnesiai), kurį galima pratęsti ne ilgesniam kaip 6 mėnesių laikotarpiui. Nepaisant to, kad tokių pratęsimų skaičius nėra ribojamas, Bendrovės nuomone, minėta Projekto Nr. 2 nuostata yra neproporcinga ir ydinga tiek teisėkūros, tiek turinio prasme, nes galimi atvejai, kai **Komisijos atliekamas reguliuojamosios veiklos patikrinimas bus atliekamas neapibrėžtai ilgai**. Šiuo atveju Projektas Nr. 2 nepateikia jokie baigtinio objektyvių kriterijų sąrašo ar atliekamo patikrinimo požymių, kuriais vadovaujantis būtų nustatomas ilgesnis nei 1,5 metų patikrinimo atlikimo terminas. Kaip žinoma, Pakeitimo įstatymu iš esmės sugriežtinamas energetikos įmonių reguliuojamosios veiklos patikrinimo procesas išplečiant konkrečių teisių ir pareigų turinį (Komisijai suteikiant papildomas teises, o energetikos įmonėms – papildomas pareigas atliekant priežiūros veiksmus), kas savaimė sudaro prielaidas Komisijai atlikti ir užbaigti tyrimą greičiau. Tokiu būdu, patikrinimo proceso neapibrėžtumas laike ne tik prieštarauja Pakeitimo įstatymo tikslui, bei ir tiesiogiai pažeidžia minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principą, nes priežiūros subjektas (šiuo atveju – Komisija) nėra skatinamas kuo mažiau trikdyti ūkio subjekto veiklą.

Antra, Viešojo administravimo įstatymas (3 straipsnis) įpareigoja viešojo administravimo subjektus savo veikloje vadovautis efektyvumo principu, todėl priimdami ir įgyvendindami sprendimus, viešojo administravimo subjektas jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesniais sąnaudomis (įskaitant ir laiko sąnaudas). Projekto Nr. 2 nuostata ta apimtimi, kiek

nustatomas neribotas patikrinimo atlikimo terminas, prieštarauja efektyvumo principui, nes neskatina patikrinimo atlikti mažiausiomis laiko sąnaudomis. Be to, Viešojo administravimo įstatymo 36⁴ straipsnio 2 dalis įpareigoja priežiūros subjektus patvirtinti patikrinimų taisykles, įskaitant ir jų trukmę, todėl tokie atvejai, kai patikrinimų atlikimo laikas neribojamas reikštų, jog patikrinimų trukmė tam tikrais atvejais būtų nenustatyta.

Analogiška pastaba teiktina ir dėl Projekto Nr. 2 54 punkto, numatančio, kad tikrinimo komisija, gavusi energetikos įmonės pastabas, surašo patikrinimo aktą. Manytina, jog laike neriboti patikrinimo akto surašymo terminai neužtikrina nurodytų principų tinkamo įgyvendinimo.

Todėl, siekiant teisinio aiškumo ir efektyvumo principų tinkamo įgyvendinimo, siūlytina patikslinti Projekto Nr. 2 nuostatas numatant, jog:

- (i) patikrinimo atlikimo terminas gali būti pratęsiamas **vieną kartą** ne ilgesniam nei 6 mėnesių laikotarpiui, t. y. konkrečiai, Projekto Nr. 2 8 punkto nuostatas siūlytina išdėstyti taip:

„Patikrinimo plane nustatytas planinio patikrinimo atlikimo terminas negali būti ilgesnis negu 9 mėnesiai. Šis terminas **vieną** kiekvieną kartą gali būti pratęsiamas ne ilgiau kaip 6 mėnesiams. ~~Termine pratęsimo skaičius nėra ribojimas, tačiau P~~planinis patikrinimas turi būti atliktas per objektyviai įmanomą kuo trumpesnę laikotarpį.“

- (ii) patikrinimo aktas turi būti surašytas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo tikrinamos energetikos įmonės pastabų gavimo dienos (Projekto Nr. 2 54 punkto nuostatos).

3) Projekto Nr. 2 30 punkte numatoma galimybė nutraukti patikrinimą Komisijos pirmininko ar jo įgalioto asmens motyvuotu sprendimu, esant Komisijos įgalioto darbuotojo teikimui. Visų pirma, atkreipiame dėmesį, jog minėta Projekto Nr. 2 nuostata nenustato patikrinimo nutraukimo pagrindų, todėl nėra aišku, kokiais atvejais toks procedūrinis veiksmas gali ir privalo būti atliekamas. Tokiu būdu nėra užtikrinamas teisinis aiškumas.

Antra, **Komisijos įgalioto darbuotojo teikimas nėra pakankamas pagrindas nutraukti patikrinimo procedūrą**, nes: (a) Komisijos įgaliotam darbuotojui suteikiama diskrecijos teisė pačiam spręsti dėl aplinkybių egzistavimo, sąlygojančių patikrinimo nutraukimą; (b) Komisijos įgalioto darbuotojo teikimo diskrecijos neriboja jokie Projekte Nr. 2 įtvirtinti kriterijai.

Trečia, manytina, jog Komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo vienašališkai negali nutraukti patikrinimo procedūros, nes patikrinimo nutraukimas procesine prasme yra Komisijos sprendimas dėl patikrinimo rezultato. Tokį sprendimą gali sąlygoti tik tam tikrų patikrinimo veiksmų atlikimas bei patikrinimo metu surinktos ir įvertintos informacijos ištyrimas⁴, todėl toks procesinis veiksmas turėtų būti įforminamas Projekto Nr. 2 IX skyriuje nustatyta tvarka, t. y. Komisijos, kaip kolegialaus priežiūrą atliekančio subjekto, nutarimu.

Atkreipiame dėmesį, jog Energetikos įstatymo 8 straipsnis nenumato galimybės Komisijos pirmininkui ar jo įgaliotam asmeniui priimti sprendimus, kurie yra priskirti Komisijos kompetencijai. Visais atvejais Komisijos priimami sprendimai, įgyvendinant Komisijos kompetencijai (šiuo atveju - atlieka energetikos įmonių veiklos patikrinimus) priskirtas funkcijas įforminami Komisijos nutarimais (Energetikos įstatymo 8 straipsnio 12 dalis), tačiau ne vidaus administravimo aktais.

---

⁴ Planinių patikrinimų pirminis tikslas – informacijos apie ūkio subjektą vertinimas (Viešojo administravimo įstatymo 36⁴ straipsnio 1 dalis);

[vertinus tai, siūlytina papildyti Projekto Nr. 2 nuostatas, numatant patikrinimo nutraukimo pagrindus, taip pat nustatyti, kad sprendimas dėl patikrinimo nutraukimo priimamas Komisijos posėdyje ir įforminamas Komisijos nutarimu.

4) Projekto Nr. 2 31 punkte įtvirtinamos Komisijos teisės, atliekant patikrinimus, kurios *expressis verbis* atitinka Pakeitimo įstatyme nurodytas Komisijos teises. Svarbu pažymėti, jog įstatymus įgyvendinančių teisės aktų normos neturi pažodžiui atkartoti įstatymų nuostatų. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog *įstatymų normose nustatomos bendro pobūdžio taisyklės, o poįstatyminiuose teisės aktuose jos gali būti detalizuojamos, reglamentuojama jų įgyvendinimo tvarka*⁵.

Įstatymo leidėjas įpareigojo Komisiją iki 2017 m. liepos 16 d. priimti Pakeitimo įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Tai suponuoja **Komisijos pareigą detalizuoti bei detaliai reglamentuoti Pakeitimo įstatymu Komisijai suteiktas teises ir naujas patikrinimų procedūros priemones**. Bendrovė atkreipia dėmesį, jog Projektu Nr. 2 nėra reglamentuoti (arba netinkamai reglamentuoti) tam tikri žemiau nurodyti reguliuojamosios veiklos patikrinimo proceso elementai, tokiu būdu neužtikrinant ne tik minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principo, tačiau ir teisinio aiškumo principo realizavimo (Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punktas):

- *Projekto Nr. 2 31.2 punktas* – neregamentuota žodinių patikrinimo proceso veiksmų atlikimo tvarka, tai yra kokie asmenys gali tokius veiksmus atlikti, koks patikrinimų proceso turinys, kai paaiškinimai teikiami žodžiu, kokiais terminais energetikos įmonė informuojama apie žodinių paaiškinimų teikimą, kokiais atvejais tokia priemonė yra taikoma, koku būdu įforminami tokios priemonės taikymo rezultatai ir kt.);
- *Projekto Nr. 2 31.5 ir 31.6 punktai* – neregamentuotas specialistų ir ekspertų bei audito įmonių pasitelkimo procesas, taip pat nėra identifikuotas šių asmenų statusas (pavyzdžiui, kuriuo atveju pasitelkiami specialistai/ekspertai, o kada audito įmonės), minėtų asmenų pateiktų išvadų/komentarų vaidmuo ir reikšmė galutinėms tikrinimo komisijos išvadoms, pateikiamoms patikrinimo akte (pavyzdžiui, nenumatyta tikrinimo komisijos narių pareiga vertinti pasitelktų specialistų/ekspertų/audito įmonių išvadas/komentarus, o su jomis nesutinkant – motyvuotai jas paneigti, teikiant patikrinimo akto projektą), nenumatyta, jog pasitelktų asmenų išvados/komentariai, tais atvejais kai jie pasitelkiami, yra patikrinimo akto priedai, su kuriais tikrinama energetikos įmonė turi teisę susipažinti, nėra aišku, ar pasitelkti asmenys pasirašo patikrinimo aktą ir kokia tokių asmenų atsakomybė (jei, ne, tai koku pagrindu tikrinimo komisija gali remtis pasitelktų asmenų išvadomis/komentariais) ir kt.;
- *Projekto Nr. 2 32.1 punktas* – neregamentuotas patekimo į tikrinamų įmonių patalpas procesas (pavyzdžiui, kokiais atvejais taikoma minėta patikrinimo priemonė, kokiais terminais informuojama apie planuojamą patikrinimą vietoje, kokie veiksmai yra atliekami patekus į tikrinamos energetikos įmonės patalpas ir kt.).

Siūlytina papildyti Projektą Nr. 2 nuostatomis, detalčiai reglamentuojančias nurodytus patikrinimo veiksmus.

5) Remiantis Projekto Nr. 2 33.8 punktu, tikrinimo komisijos nariai privalo saugoti tikrinamų energetikos įmonių komercines paslaptis bei kitą konfidencialią informaciją, kurią sužinojo patikrinimo metu. Atkreipiame dėmesį, jog minėta nuostata netinkamai perkelia Pakeitimo įstatymo nuostatas. Pagal Pakeitimo įstatymo 5 straipsnį, Komisija, jos įgalioti Komisijos administracijos valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, ir šio straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose nurodyti asmenys privalo saugoti patikrinimo metu gautą konfidencialią informaciją. Pabrėžiame, jog minėtiems asmenims suteikta teisė gauti konfidencialią informaciją ne tik iš

⁵ Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d. nutarimas;

energetikos įmonių, tačiau ir iš kitų **juridinių bei fizinių asmenų** (keičiamo Energetikos įstatymo 24¹ straipsnio 10 dalis).

Įvertinus tai, siūlytina patikslinti Projekto Nr. 2 33.8 punktą, papildant tikrinimo narių pareigą saugoti energetikos įmonių, juridinių bei fizinių asmenų konfidencialią informaciją.

6) Projekto Nr. 2 42 punkte numatoma Komisijos pasitelktų specialistų, ekspertų ar auditorių pareiga užtikrinti patikrinimo metu gautos konfidencialios informacijos konfidencialumą. Atkreiptinas dėmesys, jog tikrinamos energetikos įmonės ir pasitelktų asmenų patikrinimui atlikti nesieja joks viešojo ar privatinio pobūdžio teisinis santykis, todėl minėta Projekto Nr. 2 nuostata yra deklaratyvi, ribojanti tikrinamos energetikos įmonės teisę ginti pažeistus interesus teisinės gynybos priemonėmis.

Remiantis Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo nuostatomis, Bendrovė atkreipia dėmesį, jog Bendrovės įmonių grupė (toliau – Grupė) vienija įmones, kurios priskiriamos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčioms įmonėms. Todėl tam tikriems Grupės nariams taikomi specifiniai fizinės ir informacinės saugos bei darbuotojų atitikties reikalavimai, tokiu būdu siekiant užtikrinti, jog nebus padaryta žala ar kitaip pakenkta tiek strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčioms įmonėms, tiek ir pačiam nacionaliniam saugumui.

Įvertinus tai, jog patikrinimo metu pasitelkus specialistus, ekspertus ar auditorius energetikos įmonės konfidenciali ir kita jautri informacija gali tapti prieinama tretiesiems asmenims, siūlytina papildyti Projekto Nr. 2 nuostatas, numatant, jog **Komisijos pasitelkti asmenys, atliekant patikrinimą, su energetikos įmone sudaro papildomą susitarimą dėl informacijos konfidencialumo užtikrinimo ir yra materialiai atsakingi už jo laikymąsi.** Bendrovės nuomone, toks standartinis susitarimo variantas galėtų būti patvirtintas Komisijos kaip Projekto Nr. 2 priedas, tokiu būdu išvengiant šalių ginčų dėl individualių susitarimų patikrinimo metu.

7) Projekto Nr. 2 IX skyrius reglamentuoja patikrinimo akto svarstymo Komisijos posėdyje ir patikrinimo rezultatų įvertinimą. Projekto Nr. 2 58 punkte įtvirtina, jog Komisija, posėdyje sprendama pateiktą klausimą, priima dėl jo sprendimą. Siekiant teisinio aiškumo, siūlytina detalizuoti Komisijos priimamų sprendimų rūšis, pavyzdžiui, priima dėl jo sprendimą: (i) pritarti patikrinimo aktui; (ii) nepritarti patikrinimo aktui; (iii) nutraukti patikrinimą; (iv) pratęsti patikrinimą.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Projekto Nr. 2 IX skyriuje, Bendrovės nuomone, yra perteklinių nuostatų, kurios aptariamo skyriaus kontekste nekuria jokios pridėtinės vertės ir yra perteklinės. Todėl, Bendrovės nuomone, Projekto Nr. 2 60, 61 ir 62 punktų nuostatų reikėtų atsisakyti, kadangi patikrinimo pratęsimo tvarką reglamentuoja kitos Projekto Nr. 2 nuostatos, kurios gali ir turi būti taikomos *mutatis mutandis*:

„59. Komisijos posėdyje, kurio metu svarstomas patikrinimo aktas, paaiškėjus naujoms aplinkybėms ar faktams, galintiems turėti įtakos energetikos įmonių reguliuojamos veiklos patikrinimo rezultatams, Komisija, **vadovaudamasi šio Aprašo nuostatomis**, gali nuspręsti pratęsti patikrinimą, siekiant, kad Tikrinimo komisija įvertintų naujai paaiškėjusias aplinkybes ar faktus.

~~60. Komisijos sprendimas pratęsti patikrinimą yra įforminamas Komisijos pirmininko motyvuotu sprendimu.~~

~~61. Pratęstas patikrinimas atliekamas *mutatis mutandis*, taikant Aprašo 8 punkto nuostatas. Aprašo 8 punkte nustatytas terminas gali būti pratęstas tik Komisijos pirmininko ar jo įgalioto asmens motyvuotu sprendimu, esant Komisijos įgalioto darbuotojo teikimui.~~

~~62. Pratęsus patikrinimo atlikimo terminą pagal Aprašo 8 punktą, Komisijos įgaliotas darbuotojas (darbuotojai), atliekantis (atliekantys) atitinkamą patikrinimą, pateikia ūkio~~

~~subjektui Komisijos pirmininko ar jo įgalioto asmens motyvuotą sprendimą pratęsti patikrinimą arba teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą jo kopiją.~~

Galiausiai pažymėtina, kad Bendrovė, įvertinusi praktinę patirtį Komisijai atliekant patikrinimus (pavyzdžiui, ką tik pasibaigusio „Lietuvos energijos gamyba“, AB, neplaninio patikrinimo patirtį, kurio metu „Lietuvos energijos gamyba“, AB apie patikrinimo akto svarstymą Komisijos posėdyje buvo informuota tik likus 1 (vienai) dienai iki Komisijos posėdžio, ko pasėkoje, „Lietuvos energijos gamyba“, AB neturėjo galimybės tinkamai ir išsamiai pasiruošti Komisijos posėdžiui), siūlo Projekto Nr. 2 57 punkto nuostatas papildyti imperatyvia nuostata numatančia, kad:

„57. Tikrinimo komisijos vadovo ir narių pasirašytas patikrinimo aktas teikiamas svarstyti Komisijos posėdyje Komisijos darbo reglamento nustatyta tvarka. ~~Įtraukus patikrinimo akto svarstymo klausimą į Komisijos posėdžio darbotvarkę, apie posėdžio datą ir laiką energetikos įmonei raštu pranešama ne vėliau kaip prieš 4 darbo dienas iki posėdžio.~~“

Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad tais atvejais, kai teisės aktas numato reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su teisės pažeidimų tyrimu, atsakomybės už teisės pažeidimus sąlygomis, teisės akto projekto rengėjas turėtų atlikti teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 15 punkte. Atsižvelgiant į Komisijos parengtų ir pateiktų derinti projektų reguliavimo dalyką, siūlytume įvertinti minėto vertinimo atlikimo poreikį ir nustatyti, ar rengiamais projektais nenustatomi teisinio reguliavimo trūkumai, dėl kurių gali susidaryti sąlygos korupcijai pasireikšti.

Kilus klausimams ar esant papildomos informacijos poreikiui, prašome kreiptis į šio rašto rengėją žemiau nurodytais kontaktiniais duomenimis.

„Lietuvos energija“, UAB
Teisės tarnybos direktorė

Simona Grinevičienė